

Разпознаване на межкултурната КОМПЕТЕНТНОСТ

Какво показва дали съм межкултурно компетентен/а?

Програма Песталоци
Европейски Вергеланд център
Програма Межкултурни градове

Редакцията е на Илдико Лазар

Литература

Council of Europe (2008), White paper on intercultural dialogue: “living together as equals in dignity”

UNESCO (2007), *UNESCO Guidelines on intercultural education*, Paris.

European Commission (2007) on *a European agenda for culture in a globalizing world (Communication from the commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions)*

Какво показва дали съм межкултурно компетентен/а?

Широко признато е значението на межкултурната компетентност за мирното съжителстване на хората в този многообразен свят. Поредица от документи и препоръки на международни организации - например Бялата книга за межкултурен диалог (Съвета на Европа, 2008) - изразяват необходимостта всеки индивид да изгражда у себе си тази ключова компетентност, за да се развият обществата устойчиво и демократично. Задачата на инструмента, който предлагаме, е да ви подкрепя в стремежа да разбирате себе си и своите действия в пълнотата на съвременното.

Настоящият инструмент представя основните компоненти на межкултурната компетентност – нагласи, умения и знания – като съждения в първо лице, единствено число и описващи действия, които се отнасят до характеристиките на отделните компоненти. Естествено е компонентите да са взаимосвързани, тъй като знанието, което имаме за света и за човешките взаимодействия, както и отношението ни към тях, могат да се наблюдават единствено чрез поведението. Развиването на умения и придобиването на знания изграждат межкултурна компетентност тогава, когато съобразяваме действията си с конкретната среда около нас. Именно заради важността на отношенията и нагласите броят на елементите, свързани с тях, превишава количеството на уменията и на знанията, които се съдържат в списъка на индикаторите.

Този инструмент е разработен от група от 30 учител(к)и, училищни директор(к)и и специалисти от цяла Европа в рамките на тридневен семинар. Те използваха опита си, споделяха знания и се позоваваха на резултати от най-нови изследвания и проекти на Съвета на Европа и други международни организации. Организатори бяха програмата “Песталоци” и проектът “Межкултурни градове” на Съвета на Европа и на Европейския Вергеланд Център. Преди да бъде напълно завършен, с инструмента работиха експериментално над 50 учител(к)и от 14 страни като допринесоха за крайното му представяне.

Какво показва дали си межкултурно компетентен/а?

С помощта на този инструмент можеш да се вгледаш в своята межкултурност, да разпознаеш силните си страни и качества, както и областите, в които има нужда да се развиваш. Когато намериш време, 20 или 30 минути насаме, отпусни се назад и помисли върху поредицата от съждения, които описват видимо поведение. Мисли за себе си в контекста на хората около теб – хора близки или не дотам; хора от различна социално-културна, регионална, социално-икономическа или езикова среда. Помисли за срещите и преживяванията, които си имал/а с хора, различни от теб. Опитай да си припомниш какво почувства, какво знаеше тогава, какво направи. После отбележи отговорите в кутийката срещу всяко от съжденията. Можеш да работиш с инструмента самостоятелно или да го използваш с колеги или връстници. Когато приключиш, замисли се за стъпките, които можеш да направиш напред. Винаги и по всяко време можеш да се върнеш към всички или само някои от съжденията и да видиш дали нещо се е променило и какво е то.

Вярваме, че ти предстои вълнуващо и полезно преживяване с този образователен инструмент.

Отношения и нагласи

1 – никога 2 - рядко 3 - понякога 4 - често 5 - винаги	1	2	3	4	5
1 Уважение					
<i>Показвам уважение към личността на другия като равнопоставен човек.</i>					
<i>Оставам пространство на другите да се изразят, изслушвам ги и отвърщам на аргументите им.</i>					
<i>Въздържам се да съдя за хората въз основа на първите си впечатления.</i>					
2 Търпимост към неизвестното и необичайното					
<i>За период от време съм склонен/на да оставя настрана собствените си ценности и норми на поведение.</i>					
<i>Показвам търпение, когато се изправя пред нещо неизвестно или необичайно.</i>					
<i>Общувам добронамерено дори и когато не съм сигурен/а в мислите и чувствата на другия човек.</i>					
<i>Съзнавам и показвам разбиране, че мисленето и действията ми са повлияни от определени ценности и норми.</i>					
3 Откритост и любопитство					
<i>Показвам приятелски интерес към нещата и хората, с които се срещам.</i>					
<i>Използвам всяка възможност да се срещам с нови хора.</i>					
<i>Разговарям с хората за техните възгледи и действия.</i>					
4 Съпричастност					
<i>Обръщам внимание и зачитам чувствата на другите хора.</i>					
<i>Показвам, че мога да съм съпричастен/а към другите хора.</i>					
5 Самосъзнание					
<i>Показвам, че мога спокойно да говоря както за силните, така и за слабите страни.</i>					
<i>Приемам, че мога да допускам грешки.</i>					
<i>Поемам отговорност за грешките си.</i>					
<i>Обръщам се към другите за помощ, когато имам нужда.</i>					
<i>Нагаждам поведението си, когато знам че това е необходимо.</i>					
6 Увереност да се отправят и приемат предизвикателства					
<i>Показвам, че не се страхувам да изразя несъгласие с другите.</i>					
<i>Предлагам гледни точки или модели на действие, различни от общоприетите.</i>					
<i>Показвам, че приемам да оспорват моите мнения или постъпки.</i>					

Умения

1 - никога 2 - рядко 3 - понякога 4 - често 5 - винаги	1	2	3	4	5
1 Взаимодействия					
<i>Слушам хората съсредоточено.</i>					
<i>Правя всичко възможно хората да разбират казаното от мен.</i>					
<i>Поощрявам хората да изразяват потребностите и мненията си.</i>					
<i>Отвърщам с внимание и подкрепа на чувствата, които хората около мен изразяват.</i>					
<i>Откривам и изяснявам общото в потребностите и очакванията си и тези на хората, с които общувам.</i>					
2 Множественост на гледните точки					
<i>Търся информация от различни източници.</i>					
<i>Обяснявам мислите и действията си като включвам и гледни точки, различни от моята собствена.</i>					
<i>Изразявам становище както по сходни така и по противоположни на моето мнения. I express my point of view in connection with both conflicting and complementary opinions.</i>					
<i>Използвам въображението си, за да изтъкна различни гледни точки.</i>					

1 - никога 2 - рядко 3 - понякога 4 - често 5 - винаги	1	2	3	4	5
3 Критично мислене					
<i>Използвам цялата налична информация и аналитичните си умения, за да се уверя в достоверността на тълкуванията си.</i>					
<i>Не приемам безрезервно тълкуванията и мненията на другите, включително и тези на авторитетни хора и източници.</i>					
<i>Предлагам разнообразни начини на тълкуване на чуждите идеи и действия.</i>					
<i>Давам ясни аргументи, когато обяснявам разсъжденията си и изборите, които правя.</i>					

4 Намиране на решения и съдействие					
<i>Разпознавам намеренията за решаване въпроси.</i>					
<i>Предлагам различни гледни точки за решаването на даден проблем.</i>					
<i>Проявявам инициатива при решаването на проблем.</i>					
<i>Съдействам на другите, когато правят опити да решат проблем.</i>					
<i>Участвам активно и заедно с останалите заинтересовани хора при намирането на решение.</i>					
<i>Успявам да предположа другите, когато групата се изправи пред някакъв проблем.</i>					

5 Личностно израстване					
<i>Търся нови неща и преживявания.</i>					
<i>Разсъждавам и анализирам мотивите, потребностите и целите си.</i>					
<i>Променям подхода си, когато в хода на действието разбера или науча нови неща.</i>					

Знания

1 - никога 2 - рядко 3 - понякога 4 - често 5 - винаги	1	2	3	4	5
1 Знания за взаимодействията между хората					
<i>Обръщам внимание както на словесните, така и на несловесните съобщения.</i>					
<i>Показвам разбиране, че думите и езикът на тялото могат да имат различно значение в различните контексти.</i>					
<i>Изяснявам значенията, за да избягна неразбиране.</i>					
<i>Взимам под внимание властовите отношения при общуването.</i>					
<i>Показвам разбиране, че целите и правилата на взаимодействията между хората оказват влияние върху начина на протичането им.</i>					

2 Знания за социални практики					
<i>Показвам разбиране, че е възможно другите хора да мислят, да чувстват и да се държат различно.</i>					
<i>Активно търся причините за различните практики и реакции на хората.</i>					

3 Знания за ролите на социалните и политическите актьори (отделни личности и институции)					
<i>Разпознавам социалните и политически последици и значения на многообразието.</i>					
<i>Обръщам се към подходящите социални, културни и политически актьори, когато ми е необходима информация или подкрепа.</i>					
<i>Предприемам действия съвместно с подходящата група от социални или политически лица, когато изникне проблем.</i>					

4 Познания за светоусещания и ценностни системи					
<i>Разбирам, че духовните и същностни въпроси са важни аспекти на съществуването на човека.</i>					
<i>Разпознавам различията в светогледа и ценностните системи, когато общувам с хората.</i>					
<i>Научавам за чуждите убеждения и светоглед в резултат на активно търсене.</i>					
<i>Показвам разбиране, че светогледът и убежденията на хората се променят.</i>					
<i>Разбирам, че възгледите и убежденията оказват влияние, но не определят идентичността на човека или групата.</i>					